

Bestuurlijke Versnellingstafels Delta-aanpak Waterkwaliteit

Concrete handvatten voor verbetering waterkwaliteit

In het kader van de Delta-aanpak Waterkwaliteit zijn eind 2018 drie zogeheten bestuurlijke Versnellingstafels ingesteld, om een extra impuls te geven aan de aanpak van de prioriteiten. Inmiddels is dit traject afgerond en heeft voorzitter Gerard Doornbos zijn eindrapportage aangeboden aan de Stuurgroep Water. Annette Ottolini (Evides) en Jelle Hannema (Vitens) blikken terug op de bereikte resultaten en blikken vooruit naar de toekomst.

De opdracht voor de Versnellingstafels was om het tempo te verhogen in de verbetering van de waterkwaliteit voor de dossiers die prioriteit hebben in de Delta-aanpak. Dit gebeurde in drie tafels: de 'stoffentafel' (medicijnen en opkomende stoffen), de 'landbouwtafel' (nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen) en de 'brede tafel' (overige onderwerpen en gemeenschappelijke thema's).

Stoffentafel: besef van urgentie

Annette Ottolini, algemeen directeur van Evides Waterbedrijf, nam namens de drinkwatersector deel aan de stoffentafel. 'Wij hebben onze tafel in twee groepen verdeeld: één gericht op medicijnen en één voor opkomende stoffen. Op die manier konden we efficiënt vergaderen: een deel van de stakeholders is bij beide onderwerpen betrokken en daarbij sloten dan steeds enkele specifieke partijen aan. Bijvoorbeeld VEMW en VNCI voor de opkomende stoffen, en de KNMP, Nefarma, huisartsen en ziekenhuizen voor de medicijnenkant. Partijen zoals Rijkswaterstaat, IPO, UvW en Vewin namen deel aan beide groepen. Ons gezamenlijke doel was om de urgentie van de waterkwaliteitsproblematiek nu voor eens en altijd stevig op de agenda te krijgen bij alle stakeholders.'

Is dat gelukt?

Ottolini: 'Kort gezegd: Ja. De drinkwatersector maakt zich al geruime tijd sterk voor meer aandacht voor waterkwaliteit, ook in het

licht van de doelen die moeten worden behaald voor de Europese Kaderrichtlijn Water. Ik heb bij deze stoffentafel gezien dat onze zorgen nu ook bij de andere stakeholders duidelijk zijn en dat ze zich echt willen inspannen om dit probleem te tackelen. Het besef van urgentie wordt inmiddels algemeen gedeeld en er zijn goede bestuurlijke afspraken gemaakt om tot oplossingen te komen.'

Ambassadeurs benoemd

'We hebben aan onze tafel voor beide onderwerpen een analyse gemaakt van de problematiek, zodat voor alle stakeholders duidelijk is waar de knelpunten zitten en waar actie nodig is. Dat zie je ook terug in de concrete besluiten die naar aanleiding van onze rapportage in de Stuurgroep Water zijn genomen voor de Delta-aanpak Waterkwaliteit. Zo zijn er bijvoorbeeld voor de verschillende onderwerpen ambassadeurs benoemd: probleemeigenaren die ervoor

---

STOFFENTAFEL: 'STAKEHOLDERS
WILLEN ZICH INSPANNEN OM
DIT PROBLEEM TE TACKELEN'

Annette Ottolini, algemeen directeur Evides Waterbedrijf.

Jelle Hannema, directievoorzitter Vitens.

moeten zorgen dat de energie erin blijft en de afspraken levend blijven. De tafels hebben echt als impuls gefunctioneerd om in beweging te komen.'

Goede voorbereiding

'Er is door veel partijen hard gewerkt om deze tafels tot een succes te maken. Door een zeer goede secretariële en ambtelijke voorbereiding konden we aan de bestuurlijke tafels snel schakelen en tot de kern komen. Ook de bijdrage van onze gezamenlijke voorzitter Gerard Doornbos was van grote meerwaarde. Zo heeft hij een belangrijke rol gespeeld bij het helder krijgen en houden van de opdracht. En hoe duidelijker aan de voorkant is wat je gemeenschappelijke doel is, des te beter zijn de resultaten.'

Tevreden

'Ik ben tevreden over de bereikte resultaten, maar het is nog niet af: dit is eerder een begin van iets moois. De aandacht voor waterkwaliteit is er nu en mag niet meer verslappen. De betrokken stakeholders, ook de industrie en de gebruikers, hebben hun commitment uitgesproken voor een bron- en ketenaanpak, één van de speerpunten van de drinkwatersector. Drinkwater is een natuurproduct, waarbij een goede kwaliteit vooropstaat. Dat gaat niet vanzelf en daarom is het goed dat we daarover met alle betrokken partijen van gedachten konden wisselen én afspraken hebben gemaakt.'

'Er liggen nu voldoende handvatten voor vervolgacties. Via de Stuurgroep Water, waar ik ook lid van ben, gaan we de afspraken

Schoonwaterakkoord voor toekomstbestendig waterbeheer

Drinkwaterbedrijven en waterschappen bepleiten een watertransitie. Ook het behalen van de doelen van de Kaderrichtlijn Water is daar onderdeel van. De bronnen voor drinkwater staan echter onder toenemende druk van verschillende soorten verontreinigingen. Recent nog concludeerde het RIVM dat in meer dan de helft van de 216 winningen in Nederland nu of in de nabije toekomst problemen zijn met de waterkwaliteit of de beschikbare hoeveelheid. Verbetering van waterkwaliteit moet dus hoog op de – politieke en bestuurlijke – agenda blijven staan.

Tijdens het recente Waterdebat, dat de Unie van Waterschappen en Vewin organiseerden op 9 februari, werd een schoonwaterakkoord voorgesteld om Nederland voor te bereiden op een toekomstbestendig waterbeheer. Daarmee wordt ook voorzien in een vervolg op het succesvolle Bestuursakkoord Water dat dit jaar afloopt.

Vewin steunt dit idee van harte. De uitdagingen op het vlak van water worden alleen maar groter en kunnen we alleen het hoofd bieden als we breed samenwerken: Rijk, provincies, gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven.

volgen en waar nodig bijsturen. De basis is er, nu moeten we samen echt aan de slag.'

Landbouwtafel: werken aan wederzijds begrip

Jelle Hannema, directievoorzitter van Vitens, zat namens Vewin aan de landbouwtafel. *Wat was het doel van de Versnellingsstafels?*

Hannema: 'De opdracht voor alle tafels was om het tempo in de verbetering van de waterkwaliteit te verhogen voor de dossiers die prioriteit hebben in de Delta-aanpak. Het was echt de bedoeling om richting praktische oplossingen te komen. De waterkwaliteit is de afgelopen decennia weliswaar verbeterd, maar niet voldoende om bijvoorbeeld de doelen van de Kaderrichtlijn Water te halen. Voor de landbouwtafel specifiek gold dat de vele stakeholders nu echt gezamenlijk doorbraken zouden realiseren op vastzittende dossiers en hun commitment moesten gaan geven voor het vinden van oplossingen. De drinkwaterbedrijven hebben veel te maken met problemen die worden veroorzaakt door de landbouw: nitraten uit mest en bestrijdingsmiddelen komen nog steeds in te grote hoeveelheden in het oppervlaktewater en uiteindelijk ook in het grondwater terecht.'

'Daarnaast had ik me voorgenomen via constructieve gesprekken om te werken aan een positiever sentiment onder de betrokken partijen. Er wordt vaak gewezen naar de landbouw als grote boosdoener en dat beïnvloedt de sfeer van het debat, waardoor de gesprekken minder effectief worden. Ik wilde werken aan meer wederzijds begrip.'

LANDBOUWTAFEL: 'POSITIEVE ONTWIKKELING INGEZET, NU DOORPAKKEN'

Hoe heeft de landbouwtafel gefunctioneerd?

Hannema: 'Er is daadwerkelijk toenadering ontstaan, mede omdat we nu tegelijkertijd met alle betrokken partijen aan tafel zaten: de drinkwaterbedrijven, de waterschappen, de landbouwsector, de provincies en de ministeries van Infrastructuur en Waterstaat (IenW), en van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). Ik verwachtte met name veel van de aanwezigheid en inbreng van LNV, een ministerie waarmee wij als drinkwatersector normaliter toch wat minder contact hebben. Er is goed en veel gesproken, waardoor er mijns inziens wel meer begrip is ontstaan voor de wederzijdse belangen. De tafel is betrokken bij veel beleidstrajecten, maar meer in de vorm dat we door LNV geïnformeerd werden over de stand van zaken. We hebben enkele adviezen kunnen geven over bijvoorbeeld handhaving van mestwetgeving. Maar echte doorbraken of concrete plannen zijn er tot mijn spijt niet gekomen.'

Wat is daar de reden van?

Hannema: 'Ik denk dat dat kwam door een ongelukkige combinatie van factoren. We zaten voor het eerst in deze samenstelling bij elkaar en dan kost het wat tijd om elkaar te leren kennen en begrijpen. Er moet eerst voldoende vertrouwen groeien om zaken bespreekbaar te maken en tot oplossingen te kunnen komen. Dat kost tijd, blijkbaar meer tijd dan we nu hebben genomen. Een reden daarvoor zou kunnen liggen in het feit dat de manier waarop de betrokken partijen vertegenwoordigd waren aan tafel, erg uiteenliep qua beslissingsniveau. Niet in alle gevallen zat er een bestuurder aan tafel met voldoende mandaat om over de eigen schaduw heen te kunnen stappen. Omdat het complexe problematiek betreft, met zeer veel uiteenlopende belangen, kun je dan moeilijk voortgang boeken. De druk op de gesprekken werd in de loop van 2019 en 2020 verder verhoogd door de actualiteit van de stikstofproblematiek, waarin uiteraard weer veel naar de landbouw werd gekeken. Maar ook de voorbereiding van de vergaderingen was medebepalend. Er werd te veel gestuurd op informatie-uitwisseling en te weinig op verdiepende dialoog die nodig is om tot doorbraken te komen. Al met al is het begrijpelijk dat de beoogde resultaten niet zijn gehaald, maar wel jammer.'

Wat zijn de belangrijkste aanbevelingen in de eindrapportage van de landbouwtafel aan de Stuurgroep Water?

Hannema: 'Er zijn dus geen bestuurlijke afspraken gemaakt op de landbouwtafel, en daarom is er ook niets gerapporteerd aan de Stuurgroep Water. Er is wel een evaluatie uitgevoerd naar het functioneren van de Versnellingstafels. Daarin is voor de landbouwtafel geconcludeerd dat het proces en de samenwerking voor deelnemers aan de tafel toegevoegde waarde had, maar dat het resultaat door

Delta-aanpak Waterkwaliteit

Eind 2016 werd de intentieverklaring Delta-aanpak Waterkwaliteit door een groot aantal partijen, waaronder Vewin, ondertekend. Hiermee werd een goede stap gezet om de aandacht te vergroten voor verbetering van de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater.

Omdat er meer nodig was om de problemen rond waterkwaliteit sneller aan te pakken, zijn eind 2018 in overleg met de verschillende betrokken 'water'-partijen, waaronder Vewin, de Versnellingstafels ingesteld. Deze bestuurlijke Versnellingstafels moesten een extra impuls geven aan de prioriteiten van de Delta-aanpak: nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen (via de 'landbouwtafel'), opkomende stoffen en medicijnresten (via de 'stoffentafel'), en overige doorsnijdende thema's rond met name de Kaderrichtlijn Water (via de brede tafel).

Vewin heeft hierbij al snel gepleit voor een eindproduct van de tafels dat bestaat uit een concrete set aan bestuurlijke afspraken die de waterkwaliteit daadwerkelijk verbeteren. Nu de Versnellingstafels na twee jaar zijn afgelopen en er een set aan bestuurlijke afspraken ligt, ligt voor de volgende regeerperiode de vraag open hoe hiermee wordt verdergegaan en hoe bestuurlijk overleg over waterkwaliteit vorm krijgt. Vewin vindt dat waterkwaliteit bestuurlijk hoog op de agenda moet blijven staan, en dat de focus de komende jaren moet liggen op het tijdig halen van de doelen van de Kaderrichtlijn Water. De maatregelen uit de KRW-plannen voor de periode 2022-2027 moeten worden uitgevoerd, en het is van belang dat deze uitvoering, plus die van de afgesproken maatregelen van de Versnellingstafels, goed wordt gemonitord. Ook moeten nieuwe ontwikkelingen in beeld worden gebracht, en indien nodig moeten hiervoor aanvullende maatregelen worden afgesproken.

een kleine meerderheid als matig of onvoldoende werd beoordeeld. Dat kwam onder andere door onduidelijkheid over de positie van de tafel ten opzichte van andere gremia en door de punten die ik hiervoor noemde.'

Wat moet er nu volgens u gebeuren?

Hannema: 'We zullen met z'n allen met nog meer energie aan de slag moeten: de vraagstukken blijven bestaan en groeien. Er is een positieve ontwikkeling ingezet, maar we zijn er nog lang niet. We zullen moeten inzetten op de bestaande instrumenten, zoals bijvoorbeeld de Bestuursovereenkomst Aanpak nitraat in grondwaterbeschermingsgebieden. Ook de Stuurgroep Water is nu weer aan zet. Tegelijkertijd willen de drinkwaterbedrijven doorgaan met investeren in het creëren van wederzijds begrip, omdat we denken dat dat een voorwaarde is voor succes.'